

UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI

FACULTATEA DE LITERE

ȘCOALA DOCTORALĂ DE STUDII FILOLOGICE

METODA CRITICĂ A IOANEI EM. PETRESCU

Rezumatul tezei de doctorat

Conducător de doctorat:

Prof. univ. dr. Lăcrămioara Petrescu

Doctorandă:

Baciu M. Iulia

IAȘI, 2025

UNIVERSITATEA "ALEXANDRU IOAN CUZA" DIN IAȘI

Școala Doctorală de Studii Filologice

ANUNȚ

La data de **16.09.2025**, ora **12:00**, în sala **III.11**, doamna **BACIU M. IULIA** va susține, în ședință publică, teza de doctorat cu titlul **„METODA CRITICĂ A IOANEI EM. PETRESCU”**, în vederea obținerii titlului științific de doctor în FILOLOGIE.

Comisia de doctorat are următoarea componență:

Președinte:

Prof. univ. dr. habil. Ioan MILICĂ, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Conducător de doctorat:

Prof. univ. dr. Dorina Lăcrămioara PETRESCU, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Referenți:

Prof. univ. dr. habil. Oana DUBĂLARU, Universitatea din București

Pof. univ. dr. habil. Angelo MITCHIEVICI, Universitatea „Ovidius” din Constanța

Pof. univ. dr. habil. Antonio Mihail PATRAȘ, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Teza poate fi consultată la Biblioteca Facultății de **LITERE**.

Vă invităm să participați la ședința de susținere a tezei!

Cuprins

Introducere	5
I. Constante și particularități ale metodei critice a Ioanei Em. Petrescu	9
I.1. Împletirea dintre poetică și semantica ontologică	9
I.1.1. Eminescu	9
I.1.2. Tudor Arghezi	22
I.1.3. Lucian Blaga	25
I.1.4. Ion Barbu	34
I.1.5. Nichita Stănescu	40
I.2. Natura „dialogală” a actului critic	54
I.3. Armonia și aspirația spre totalitate	63
I.4. Inovația interpretativă. Conceptul de „postmodernism”	70
I.5. Transdisciplinaritatea	77
I.5.1. Incursiune în domeniul transdisciplinarității.....	77
I.5.2. O formulă transdisciplinară a metodei critice a Ioanei Em. Petrescu?	83
I.5.3. De la postmodernism la transmodernism? „O ipoteză”	86
II. Modele de gândire care au fuzionat în instrumentarul critic al Ioanei Em. Petrescu	90
II.1. Modelul de gândire din fizica cuantică. Werner Heisenberg	90
II.2. Modelul de gândire din filosofia blagiană	104
II.2.1. „Mutațiile” ontologice: <i>Eminescu și mutațiile poeziei românești</i>	104
II.2.2. „Vârsta adoptivă” vs. „modelul cosmologic adoptiv”	113
II.2.3. „Tărâmul cosmotic” al (in)/(sub)conștientului. <i>Configurații</i>	124
II.3. Modelul de gândire deconstructivist. Jacques Derrida	141
II.3.1. „Conceptul de «text» în viziune deconstructivistă”	142
II.3.1.1. Lumea ca „devenire”. Textul ca „țesătură”	144
II.3.1.2. O abordare „textualistă” a operei eminesciene	152
II.3.2. „Filosofia poststructuralistă a lui Derrida și soluțiile criticii contemporane”	155
II.3.2.1. O „deconstrucție a deconstrucției”. <i>Ion Barbu și poetica postmodernismului</i>	158
III. Apropieri de idei și de metodă	163
III.1. Ioana Em. Petrescu vs. D. Popovici	163

III.1.1. Preocuparea pentru opera eminesciană	163
III.1.1.1. Două viziuni critice în dialog	163
III.1.1.2. Particularități ale interpretării (similarități și diferențe)	164
III.1.2. Preocuparea pentru opera lui Ion Budai-Deleanu	174
III.2. Ioana Em. Petrescu vs. Liviu Petrescu – interpretarea conceptului de „postmodernism”	176
III.3. Ioana Em. Petrescu vs. Pompiliu Crăciunescu: triumphiul – poezie, metafizică, epistemologie ..	179
<i>Observații asupra metodei de lucru: practici de lectură, practici de scriere</i>	188
<i>Concluzii</i>	192
<i>Bibliografie</i>	196

Rezumatul tezei de doctorat

Lucrarea de față analizează metoda critică a Ioanei Em. Petrescu, nume de referință în critica, istoria și teoria literară românească a anilor '70, '80. Amintim, în sprijinul acestei afirmații, lucrări precum *Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică* (lucrare fundamentală în exegeza eminesciană), *Eminescu și mutațiile poeziei românești* (o carte despre istoria *devenirii* poeziei românești) sau *Configurații* (lucrare cu miză teoretică, vizând nivelele configurative în construirea imaginii).

Obiectivul lucrării este identificarea formulei care să definească actul critic al autoarei. În vederea realizării acestui obiectiv, au fost urmărite constantele și particularitățile metodei critice (analiză care constituie cea dintâi parte a lucrării), modelele de gândire care au fuzionat în instrumentarul critic (analiză care reprezintă cea de-a doua parte a lucrării) și apropierile (de idei, de metodă) care apar între opera criticului și a altor autori (analiză ce alcătuiește a treia parte a lucrării).

Cel dintâi capitol se construiește în jurul constantelor și particularităților metodei critice a Ioanei Em. Petrescu. Proprie demersului critic avut în vedere este împletirea dintre poetică și semantica ontologică, ecuația $EU - LUME / FIINȚĂ - UNIVERS$ reprezentând, de cele mai multe ori, nucleul demonstrațiilor autoarei. O schimbare petrecută la nivelul „sentimentului ființei în lume” e capabilă să declanșeze o întreagă serie de schimbări la nivelul textului literar (schimbări tematice, lingvistice, stilistice etc.), fapt exemplar demonstrat de Ioana Em. Petrescu în *Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică* sau în *Eminescu și mutațiile poeziei românești*. Prima lucrare menționată descrie etapele liricii eminesciene în funcție de conceptul de „model cosmologic” (modelul cosmologic numit de autoare, generic, „platonician” și modelul cosmologic „kantian”), acestea fiind expresii ale „sentimentului ființei în lume”. Modelul cosmologic platonician descrie o lume a armoniei și a „consubstanțialității” ființă-univers, fiind specific primei etape a creației eminesciene, pe când modelul cosmologic kantian descrie o lume a mecanicității, în care ființa umană se simte „străină” universului din care face parte, și este asociat de Ioana Em. Petrescu cu ultima etapă a creației eminesciene, ultima în sensul „soluțiilor existențiale” propuse. În *Eminescu și mutațiile poeziei românești*, trecerea de la poezia eminesciană la poezia lui Ion Barbu și a lui Nichita Stănescu este descrisă în funcție de felul în care „ruptura” instituită de „privire” (simbol al unei cunoașteri de tip rațional) la nivelul relației subiect – obiect/eu – lume încearcă a fi „depășită”.

Dacă la Eminescu „depășirea” se produce prin intermediul „metaforismului vizionar” (transformarea „vederii” în „viziune”), Ion Barbu și Nichita Stănescu depășesc ruptura prin practicarea unei poetici de tip participativ, în care distanța dintre subiect și obiect este abolită. Unul dintre motivele centrale ale poeziei lui Nichita Stănescu – „foamea” – definește, potrivit interpretării Ioanei Em. Petrescu, un „model ontologic de tip organic”, care descrie o lume în care între subiect și obiect nu există diferențe.

Natura „dialogală” a actului critic reprezintă o altă particularitate a metodei critice a Ioanei Em. Petrescu. Scrierile sale pot fi privite și ca „așezări în dialog” – de autori, teorii, concepte și, mai ales, perspective (perspectiva artistică dialoghează cu cea științifică, filosofică sau ontologică). Proprie sistemului ei critic este permanenta punere în legătură a poeticului cu gnoseologicul, autoarea pledând pentru racordarea teoriei literare la realitatea și cunoașterea științifică. Scrise din perspectiva dinamicii interioare a marilor structuri ale lumii, scrierile Ioanei Em. Petrescu vorbesc despre literatură ca despre un sistem ce nu poate fi despărțit de celelalte sisteme ce intră în alcătuirea existenței. În concepția critică a autoarei, literatura nu poate fi definită în absența dialogului dintre realitatea exterioară și cea interioară. Cu alte cuvinte, pentru Ioana Em. Petrescu, poeticul nu poate fi despărțit nici de gnoseologic, nici de ontologic, literatura fiind un rezultat al acestei neîncetate întrepătrunderi.

„Armonia” și „aspirația spre totalitate” sunt concepte care se constituie într-o constantă a metodei critice, ținând seama de frecvența apariției lor și de locul central pe care îl ocupă în vocabularul critic al Ioanei Em. Petrescu. „Armonia” muzicală era legea care guverna modelul cosmologic platonician, sub semnul „armoniei” era așezată relația ființei umane cu Marea Ființă a Lumii și după „armonia” pierdută a acestei lumi tânjea universul în care se instaurase modelul cosmologic kantian. Pierderea armoniei (cosmice, relaționale) este cea care declanșează nu doar starea de nostalgie, ci și o dorință arzătoare a recuperării ei, de unde se naște aspirația spre totalitate, ideea de totalitate desemnând un sentiment al plenitudinii, al suficienței, al desăvârșirii.

Inovația interpretativă particularizează, de asemenea, actul critic al autoarei. Studiile referitoare la postmodernism (*Modernism/Postmodernism. O ipoteză și Ion Barbu și poetica postmodernismului*) propun înțelegerea conceptului în termenii unei „re-structurări” a categoriei individualului, însă din perspectiva „Întregului”.

Tot în cadrul primului capitol este evidențiată și importanța conceptului de „model” în sistemul critic al Ioanei Em. Petrescu, acesta reprezentând un instrument principal în metoda de

lucru a autoarei. „Modelul” are funcția de „a genera” (un mod de a gândi, un mod de a scrie sau un mod de a interpreta). În *Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică*, pornind de la modelele cosmologice (platonician, respectiv kantian), Ioana Em. Petrescu propune modele de lectură a poeziei eminesciene. De asemenea, felul în care „lucrează” modelul, provocând „mutații”, este impunător demonstrat în cartea de sinteză a Ioanei Em. Petrescu, *Eminescu și mutațiile poeziei românești*. Schimbarea „modelului general al gândirii” determină modificări la nivelul tuturor domeniilor existenței, inclusiv la nivelul domeniului literar. De aceea, mutațiile ce se petrec la nivelul conceptului de poeticitate sunt descrise de Ioana Em. Petrescu dintr-o perspectivă a dinamicii interioare a marilor structuri care se referă la înțelegerea și mecanismul de funcționare a universului.

Constantele și particularitățile identificate în cadrul actului critic la Ioana Em. Petrescu (semantica ontologică, natura „dialogală”, recurența conceptelor de „armonie” și „aspirație spre totalitate” etc.) ne-au determinat să înaintăm ipoteza potrivit căreia în centrul metodei critice a autoarei s-ar afla o formulă transdisciplinară, transdisciplinaritatea fiind caracterizată de noțiuni precum „deschidere”, „dialog”, „punte”, „interogare”, „ontologie” și „echilibru”.

Al doilea capitol al lucrării se conturează în jurul modelelor de gândire care au fuzionat în instrumentarul critic al Ioanei Em. Petrescu. Întâlnirea cu modelul de gândire din fizica cuantică, mediată de lecturile din Werner Heisenberg, a contribuit într-o măsură însemnată la conturarea sistemului critic al Ioanei Em. Petrescu. Privită prin „oceanul” teoriei cuantice, lumea apare ca un uriaș sistem de relații, iar această re-definire a universului conduce și către o re-definire a relației dintre ființa umană și univers, dintre subiect și obiect. Mutația epistemică provocată de fizica modernă radiază la nivelul tuturor domeniilor. Apropiindu-și, prin lectură, modelul cuantic de gândire și înțelegere a lumii, Ioana Em. Petrescu definește literatura relațional, în prezența dialogului continuu dintre perspectiva științifică și cea artistică. Noua relație instituită între „subiect” și „obiect”, definită prin sintagma „spectator actor” a lui Niels Bohr, reprezintă unul dintre principalele argumente aduse de Ioana Em. Petrescu în definirea postmodernismului ca o re-structurare a individualului din perspectiva întregului, „care nu-l neagă, ci îl integrează”. Granița dintre subiect și obiect se îngustează, individualul definindu-se relațional, în funcție de întregul la a cărui realizare participă.

În instrumentarul critic al Ioanei Em. Petrescu fuzionează și elemente din modelul de gândire blagian. Teorii fundamentale de filosofia culturii datorate lui Blaga se regăsesc, o generație

mai târziu, în cărțile de istorie și critică literară ale Ioanei Em. Petrescu. Amintim, în acest sens, conceptul de „mutație ontologică” în calitate de factor declanșator al mutației poetice, relația dintre vârsta adoptivă – vârsta biologică (Blaga) și modelul cosmologic adoptiv – modelul cosmologic științific (Ioana Em. Petrescu) și teoria inconștientului/subconștientului ca „tărâm cosmotoc”. Apropierea celor două sisteme, filosofic, respectiv critic, a prilejuit asistarea la un adevărat spectacol de circulație a ideilor.

Nu în ultimul rând, traseul gândirii critice a Ioanei Em. Petrescu este marcat de întâlnirea, între anii 1981 și 1983, cu filosofia deconstructivistă a lui Jacques Derrida. Dintre conceptele fundamentale ale deconstructivismului, autoarea și-a apropiat ideea de „relație” (textul ca „țesătură”, ca „urzeală”, punțile de trecere de la „textul particular” la textul „general”). Tot în teoria deconstructivistă își are punctul de plecare și ceea ce Ioana Em. Petrescu numește „o deconstrucție a deconstrucției”, acest proces traducându-se printr-o redefinire a categoriei individualului, însă pe baze dinamice. În *Ion Barbu și poetica postmodernismului*, autoarea demonstrează felul în care lirica barbiană săvârșește reconstrucția individualului din perspectiva „Marii Ființi a Lumii”.

Analiza modelelor de gândire care au fuzionat în instrumentarul critic al Ioanei Em. Petrescu nu s-a dorit a fi o studiere a „izvoarelor” operei autoarei, ci una a dinamicii ei interioare, a felului în care ideile au circulat, așezându-se, în cele din urmă, în demonstrații complexe și inedite.

Cel de-al treilea capitol, „Apropieri de idei și de metodă”, are în atenție posibilele apropieri între opera Ioanei Em. Petrescu și cea a lui D. Popovici, Liviu Petrescu și Pompiliu Crăciunescu. Apropierea de opera tatălui, D. Popovici, s-a produs cu prilejul editării acesteia. S-a instaurat, în acest chip, un dialog al ideilor. Noi am urmărit dialogul instituit pe marginea poeziei eminesciene (unde am constatat, de exemplu, că imaginea Cezarului ca personaj tragic din demonstrația Ioanei Em. Petrescu sintetizează imaginea titanului contaminat de geniu din demonstrația lui D. Popovici) și a operei lui Ion Budai-Deleanu – *Țiganiada* (dacă pentru D. Popovici *Țiganiada* rămâne, „în primul rând”, un poem eroicomic, deși autorul recunoaște prezența, pe alocuri, a fragmentelor de „eroic pur”, Ioana Em. Petrescu avea să demonstreze în teza sa de doctorat caracterul mixt al operei, rezultat din împletirea eroicomicului cu eroicul pur. În ceea ce privește metoda, comună le este aplecarea înspre un tip de cunoaștere totală și explicativă a fenomenului literar.

Legătura cu opera lui Liviu Petrescu se manifestă în câmpul postmodernismului, cele două perspective unindu-se în jurul formulei – „deconstrucție a deconstrucției”. Asemenea Ioanei Em.

Petrescu, doar că pe teritoriul narațiunii, nu al poeziei, Liviu Petrescu explică o serie de modificări care au loc la nivelul poeticii romanului prin intermediul conceptului de „model al cunoașterii” și așază postmodernismul, și el, sub semnul „re-construcției”.

Așezarea în paralel a studiilor Ioanei Em. Petrescu și a celor ale lui D. Popovici referitoare la lirica eminesciană sau la *Țiganiada* lui Budai-Deleanu a prilejuit observarea felului în care ideile critice au circulat pe un traseu vertical, în vreme ce așezarea în paralel a studiilor referitoare la conceptul de postmodernism ale Ioanei Em. Petrescu și ale lui Liviu Petrescu a prilejuit observarea felului în care ideile au circulat, de data aceasta, pe o direcție orizontală (și complementară).

În spațiul interpretării liricii eminesciene, alături de numele Ioanei Em. Petrescu poate fi adus și numele lui Pompiliu Crăciunescu. Pe lângă apropierea de metodă (trasarea de „punți” și înlocuirea binarului clasic „poezie – metafizică” cu sistemul triadic „poezie-metafizică-epistemologie”), amintim și apropierea de idei – interpretarea, de pildă, a nebuniei eminesciene (dovadă, la Ioana Em. Petrescu, a unei gândiri care „e obosită să mai susțină existența lumilor”, iar la Pompiliu Crăciunescu dovadă a unei forme extreme de luciditate, care intuiește existența „chaosmosului”, considerat de autor „însemnul noii cosmologii cuantice”).

În finalul tezei sunt inserate câteva observații referitoare la metoda de lucru a Ioanei Em. Petrescu, observații rezultate în urma cercetării documentelor din arhiva familiei, aflată sub egida Bibliotecii Județene „Octavian Goga” din Cluj-Napoca. Arhiva, *in situ* în apartamentul soților Petrescu, conține (pe lângă biblioteca familiei) acte personale, caiete de notițe, manuscrise, tăieturi din ziare, scrisori, publicații și copii ale acestora, comunicări din cadrul a diferite conferințe etc. Accesul la arhivă a facilitat familiarizarea cu metoda de lucru a autoarei și a înlesnit observarea unor practici de lectură, respectiv a unor practici de scriere. Caietele de notițe ale Ioanei Em. Petrescu dezvăluie o muncă uriașă (conțin nu doar paragrafe întregi copiate sau traduse, ci chiar și cuprinsul lucrărilor conspectate) și reflectă soarta unui critic și teoretician literar care a trăit exclusiv în perioada comunistă, când accesul liber la cărțile și ideile care circulau în Occident era un miraj.

Bibliografie

Bibliografie specifică

1. Critică literară, istorie literară, teorie literară

PETRESCU, Ioana Em., 1978, *Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică*, Editura Minerva, București.

PETRESCU, Ioana Em., 1989, *Eminescu și mutațiile poeziei românești*, Editura „Dacia”, Cluj-Napoca.

PETRESCU, Ioana Em., 1991 a, *Modernism/Postmodernism. O ipoteză*, în *Portret de grup cu Ioana Em. Petrescu*, volum realizat de Diana Adamek și Ioana Bot, Editura Dacia, Cluj, pp. 160-167.

PETRESCU, Ioana Em., 2005, *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca.

PETRESCU, Ioana Em., 2006, *Ion Barbu și poetica postmodernismului*, Ediție îngrijită, addenda și notă asupra ediției de Ioana Bot și Ligia Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca.

PETRESCU, Ioana Em., 2009, *Studii eminesciene*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca.

PETRESCU, Ioana Em., 2011, *Studii despre Ion Budai-Deleanu*, Ediție restituită și note de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Studiu introductiv de Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca.

PETRESCU, Ioana Em., 2015, *Configurații*, Ediție îngrijită, prefață și note de Ioana Bot, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca.

2. Studii, articole

- PETRESCU, Ioana Em., 1980, „«Epica magna» – o «Iliadă» a ființei”, (în „Tribuna”, nr. 46, 1980), în Fondul Liviu Petrescu, Subfondul Ioana Em. Petrescu, Seria: Manuscrise, Sub-seria: Scrieri – studii, eseuri, articole, Dosar nr. 24, p. 26.
- PETRESCU, Ioana Em., 1981, „Despre idilă”, (în „Tribuna”, nr. 3, 1981), în Fondul Liviu Petrescu, Subfondul Ioana Em. Petrescu, Seria: Manuscrise, Sub-seria: Scrieri – studii, eseuri, articole, Dosar nr. 24, p. 31.
- PETRESCU, Ioana Em., 1984, „Copacul înecat”, (în „Steaua”, nr. 2, 1984), în Fondul Liviu Petrescu, Subfondul Ioana Em. Petrescu, Seria: Manuscrise, Sub-seria: Scrieri – studii, eseuri, articole, Dosar nr. 25, p. 123.
- PETRESCU, Ioana Em., 1985, „Text și carte”, (în „Tribuna”, nr. 28, 1985), în Fondul Liviu Petrescu, Subfondul Ioana Em. Petrescu, Seria: Manuscrise, Sub-seria: Scrieri – studii, eseuri, articole, Dosar nr. 27, p. 2.
- PETRESCU, Ioana Em., 1986, „3x11 feluri de a tăia nodul gordian”, (în „Steaua”, nr. 12, 1986), în Fondul Liviu Petrescu, Subfondul Ioana Em. Petrescu, Seria: Manuscrise, Sub-seria: Scrieri – studii, eseuri, articole, Dosar nr. 29, p. 48.
- PETRESCU, Ioana Em., 1989, „Raporturi ontologice și raporturi epice în «Luceafărul»”, (în „Lumina”, nr. 6, 1989, din Panciova, Iugoslavia), în Fondul Liviu Petrescu, Subfondul Ioana Em. Petrescu, Seria: Manuscrise, Sub-seria: Scrieri – studii, eseuri, articole, Dosar nr. 33, p. 84.
- PETRESCU, Ioana Em., 1991 b, „«Contextualismul» lui Murray Krieger”, în *Portret de grup cu Ioana Em. Petrescu*, volum realizat de Diana Adamek și Ioana Bot, Editura Dacia, Cluj, pp. 195-204.
- PETRESCU, Ioana Em., 1991 c, „Conceptul de «text» în viziune deconstructivistă”, în *Portret de grup cu Ioana Em. Petrescu*, volum realizat de Diana Adamek și Ioana Bot, Editura Dacia, Cluj, pp. 167-179.
- PETRESCU, Ioana Em., 1991 d, „Cartea, labirintul de nea și piramida”, în *Portret de grup cu Ioana Em. Petrescu*, volum realizat de Diana Adamek și Ioana Bot, Editura Dacia, Cluj, pp. 209-212.

- PETRESCU, Ioana Em., 1991 e, „Filosofia poststructuralistă a lui Derrida și soluțiile criticii contemporane”, în *Portret de grup cu Ioana Em. Petrescu*, volum realizat de Diana Adamek și Ioana Bot, Editura Dacia, Cluj, pp. 179-195.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 a, „Mutațiile conceptului de critică”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 146-148.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 b, „Paul Cornea, «Itinerar printre clasici»”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 149-152.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 c, „Spațiul cărții în viziune eminesciană”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 175-181.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 d, „În adâncul «Noptii noastre clare»”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 310-312.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 e, „«Sămânța bucuriei de a spune»”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 83-86.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 f, „Dialog cu «Oda în metru antic»”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 318-324.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 g, „Lacrima și Icoana”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 258-261.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 h, „O interpretare”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 76-79.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 i, „Prezent și prezență în textul eminescian”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 215-220.

- PETRESCU, Ioana Em., 2005 j, „Visele sărmanului Dionis”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 59-64.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 k, „Ființă și gândire în poezia lui Eminescu”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 46-50.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 l, „Eminescu și poezia veacului nostru”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 246-253.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 m, „«Printre cei o mie de pistrui reali ai ființei»”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 226-229.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 n, „Ecouri eminesciene”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 93-98.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 o, „Calendar”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 101-103.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 p, „Eminescu și generația pașoptistă”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 245-246.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 q, „Despre teatrul eminescian”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 262-267.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 r, „Cartea meșterului Ruben”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 186-189.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 s, „Povestea regelui Tlă”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 220-226.

- PETRESCU, Ioana Em., 2005 t, „Romanul naturilor catilinare”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 122-126.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 u, „Curiosul”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 206-215.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 v, „Structura paradoxală a călătoriei romantice: arhetip mitic și variante istorice”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 152-162.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 w, „Universul tainei”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 162-167.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 x, „Studii eminesciene”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 86-91.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 y, „Sub semnul «principiului antropic»”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 272-277.
- PETRESCU, Ioana Em., 2005 z, „Eminescologia ultimului deceniu”, în *Studii de literatură română și comparată*, Cuvânt înainte de Ioana Bot, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 204-206.
- PETRESCU, Ioana Em., 2006 a, „«Suflet petrecut»”, în *Ion Barbu și poetica postmodernismului*, Ediție îngrijită, addenda și notă asupra ediției de Ioana Bot și Ligia Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 245-250.
- PETRESCU, Ioana Em., 2006 b, „Spirala de var și lumea moluscă”, în *Ion Barbu și poetica postmodernismului*, Ediție îngrijită, addenda și notă asupra ediției de Ioana Bot și Ligia Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 242-245.
- PETRESCU, Ioana Em., 2006 c, „Negarea labirintului”, în *Ion Barbu și poetica postmodernismului*, Ediție îngrijită, addenda și notă asupra ediției de Ioana Bot și Ligia Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 193-200.

3. Caiete de notițe (Arhivă)

- PETRESCU, Ioana Em., *Caiet XXIII*, în Fondul Liviu Petrescu, Subfondul Ioana Em. Petrescu, Seria: Manuscrise, Sub-seria: Instrumente de cercetare, Notițe, Caiete, Nr. Inv. 956.
- PETRESCU, Ioana Em., *Caiet XXV*, în Fondul Liviu Petrescu, Subfondul Ioana Em. Petrescu, Seria: Manuscrise, Sub-seria: Instrumente de cercetare, Notițe, Caiete, Nr. Inv. 956.
- PETRESCU, Ioana Em., *Caiet XXVI*, în Fondul Liviu Petrescu, Subfondul Ioana Em. Petrescu, Seria: Manuscrise, Sub-seria: Instrumente de cercetare, Notițe, Caiete, Nr. Inv. 956.
- PETRESCU, Ioana Em., *Caiet XXVII*, în Fondul Liviu Petrescu, Subfondul Ioana Em. Petrescu, Seria: Manuscrise, Sub-seria: Instrumente de cercetare, Notițe, Caiete, Nr. Inv. 956.
- PETRESCU, Ioana Em., *Caiet XLVI*, în Fondul Liviu Petrescu, Subfondul Ioana Em. Petrescu, Seria: Manuscrise, Sub-seria: Instrumente de cercetare, Notițe, Caiete, Nr. Inv. 958.

4. Corespondență, jurnal

- PETRESCU, Ioana Em., 1993, *Molestarea fluturilor interzisă. Scrisori americane 1981-1983*, Ediție alcătuită, postfață și note de Ioana Bot, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- PETRESCU, Ioana Em., 2004, *Jurnal*, Ediție îngrijită de Rozalia Borcilă și Elena Neagoe, Cuvânt înainte de Elena Neagoe, Postfață de Carmen Mușat, Editura Paralela 45, Pitești.

5. Interviu

- PETRESCU, Ioana Em., 1980, „Ioana Em. Petrescu: «Eminescu. Modele cosmogonice și viziune poetică»”, interviu realizat de Ilie Călian, (în „Făclia”, 5 octombrie, 1980, p. 2), în Fondul Liviu Petrescu, Subfondul Ioana Em. Petrescu, Seria: Manuscrise, Sub-seria: Scrieri – articole, recenzii, note, anchete, interviuri, Dosar nr. 35. (interviul nu este inclus în CV.)
- PETRESCU, Ioana Em., 1990, „«Cum ne-am putea despărți de El fără să ne uităm pe noi înșine?»”, (în „Echinoc”, nr. 1-2, p. 5), în Fondul Liviu Petrescu, Subfondul Ioana Em. Petrescu, Seria: Manuscrise, Sub-seria: Scrieri – articole, recenzii, note, anchete, interviuri, Dosar nr. 35, p. 14.

6. Comentarii critice, evocări

- ANTONESEI, Liviu, 1979, „Un eseu de semantică ontologică”, (în „Convorbiri literare”, septembrie, p. 11), în Fondul Liviu Petrescu, Subfondul Ioana Em. Petrescu, Seria: Manuscrise, Sub-seria: Scrieri – referințe, Dosar nr. 42, p. 15.
- BERCE, Sanda, 2016, „Literature and Science: Systemic Reading in the Field of Literature. Ioana Em. Petrescu and the Convergence of Systems: a Hypothesis”, în „Studia Universitatis Babeș-Bolyai Philologia”, coordonat de Ioana Bot și Corina Croitoru, volum LXI, nr. 2, iunie, pp. 23-31.
- BOT, Ioana, 2005, „Cuvânt înainte”, în Ioana Em. Petrescu, *Studii de literatură română și comparată*, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 5-12.
- BOT, Ioana, 2015, „«Nici timp, nici loc...». O carte de teorie literară din perioada comunismului românesc” (prefață), în Ioana Em. Petrescu, *Configurații*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 5-21.
- BOT, Ioana, 2022 a, „Ne-au învățat să gândim «cu capetele noastre»”, interviu realizat de Iulian Boldea, în „Vatra”, nr. 1-2, mai, pp. 38-43.
- BOT, Ioana, 2022 b, „Gesturile fondatoare ale istoricului literar. Singurătăți, singularități, exemplarități”, în *Personalități ale Universității Babeș-Bolyai. Dumitru Popovici*, Presa Universitară Clujeană, Cluj, pp. 13-29.
- CORDOȘ, Sanda, 1991, „Căutînd sensul lumii”, în *Portret de grup cu Ioana Em. Petrescu*, volum realizat de Diana Adamek și Ioana Bot, Editura Dacia, Cluj, pp. 111-115.
- CORNEA, Paul, 1991, „Ioana Em. Petrescu: spiritul și vocea”, în *Portret de grup cu Ioana Em. Petrescu*, volum realizat de Diana Adamek și Ioana Bot, Editura Dacia, Cluj, pp. 11-16.
- DUMITRIU, Dana, 2015, „Rigoare și subtilitate”, în Ioana Em. Petrescu, *Configurații*, Ediție îngrijită, prefață și note de Ioana Bot, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 263-264.
- GLODEANU, Gheorghe, 2022, „Liviu Petrescu și poetica postmodernismului”, în „Vatra”, nr. 1-2, mai, pp. 70-72.
- MANOLACHE, Gheorghe, 2022, „Perspective duale asupra postmodernismului: Ioana și Liviu Petrescu”, în „Vatra”, nr. 1-2, mai, pp. 63-66.
- MUNTEANU, Cornel, 2022, „Confesiune roditoare”, în „Vatra”, nr. 1-2, mai, pp. 89-91.

- PAPU, Edgar, 1991, „Inventivitate și exactitate”, în *Portret de grup cu Ioana Em. Petrescu*, volum realizat de Diana Adamek și Ioana Bot, Editura Dacia, Cluj, pp. 8-11.
- PERIAN, Gheorghe, 2022, „Ioana Em. Petrescu și epoca sa”, în „Vatra”, nr. 1-2, mai, pp. 79-81.
- PETRESCU, Lăcrămioara, 2016, „Ioana Em. Petrescu – paradigmes de la compréhension poétique”, în „Studia Universitatis Babeș-Bolyai Philologia”, coordonat de Ioana Bot și Corina Croitoru, volum LXI, nr. 2, iunie, pp. 9-14.
- POP, Ion, 1991, „Schimbarea în cuvinte”, în *Portret de grup cu Ioana Em. Petrescu*, volum realizat de Diana Adamek și Ioana Bot, Editura Dacia, Cluj, pp. 16-18.
- POP, Ion, 2022, „Prietenii mei, Ioana și Liviu”, în „Vatra”, nr. 1-2, mai, pp. 44-46.
- POPA, Mircea, 2022, „Ioana Em. Petrescu – Jurnal (1959-1990)”, în „Vatra”, nr. 1-2, mai, pp. 53-57.
- ROBU, Cornel, 2015, „Lectura între fragment și sistem”, în Ioana Em. Petrescu, *Configurații*, Ediție îngrijită, prefață și note de Ioana Bot, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 264-265.
- SÂNGEORZAN, Zaharia, 1974, „Eposul comic”, (în „Cronica”, nr. 14), în Fondul Liviu Petrescu, Subfondul Ioana Em. Petrescu, Seria: Manuscrise, Sub-seria: Scrieri – referințe, Dosar nr. 41, p. 3.
- SIMUȚ, Ion, 1991, „Mutațiile poeziei românești”, în *Portret de grup cu Ioana Em. Petrescu*, volum realizat de Diana Adamek și Ioana Bot, Editura Dacia, Cluj, pp. 95-102.
- SPIRIDON, Monica, 1991, „Conceptul de Eminescu”, în *Portret de grup cu Ioana Em. Petrescu*, volum realizat de Diana Adamek și Ioana Bot, Editura Dacia, Cluj, pp. 86-90.
- TUDURACHI, Adrian, 2011, „Exerciții de înstrăinare” (Studiu introductiv), în Ioana Em. Petrescu, *Studii despre Ion Budai-Deleanu*, Ediție restituită și note de Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, pp. 9-26.
- ȚEPOSU, Radu G., 1991, „Metamorfozele poeziei românești”, în *Portret de grup cu Ioana Em. Petrescu*, volum realizat de Diana Adamek și Ioana Bot, Editura Dacia, Cluj, 1991, pp. 102-104.
- ULICI, Laurențiu, 1988, „Istorici literari (VIII)”, (în „România literară”, nr. 5, p. 11), în Fondul Liviu Petrescu, Subfondul Ioana Em. Petrescu, Seria: Manuscrise, Sub-seria: Scrieri – referințe, Dosar nr. 42, p. 48.

VLAD, Ion, 1991, „Conceptele istoriei literare și fascinația textului”, în *Portret de grup cu Ioana Em. Petrescu*, volum realizat de Diana Adamek și Ioana Bot, Editura Dacia, Cluj, pp. 54 – 61.

Bibliografie generală

ARGHEZI, Tudor, 1980, *Versuri*, vol. 2, Ediție și postfață de G. Pienescu, cu o prefață de Ion Caraion, Editura Cartea Românească, București.

BACHELARD, Gaston, 2000, *Psihanaliza focului*, Prefață de Romul Munteanu, Editura Univers, București.

BACIU, Iulia, 2023, „Eminescu’s poetry in the criticism of D. Popovici and Ioana Em. Petrescu” în „Journal of Romanian Literary Studies”, nr. 35, publicat de Arhipieleag XXI Press, Târgu Mureș, România, pp. 598-605.

BACIU, Iulia, 2024, „Lucian Blaga and Ioana Em. Petrescu: from ontological «mutations» to poetic «mutations»”, în „Philobiblon. Transylvanian Journal of Multidisciplinary Research in Humanities”, volumul XXIX, nr. 2, pp. 387-394.

BAHTIN, Mihail, 1979, „Despre estetica cuvîntului”, în *Poetică, estetică, sociologie (Studii de teoria literaturii și artei)*, în românește de Tatiana Nicolescu, Antologare, prefață și tabel biobibliografic de Vladimir Piskunov, Editura Univers, București, pp. 64-87.

BALOTĂ, Nicolae, 2020, *Opera lui Tudor Arghezi*, Editura Ideea Europeană, București.

BARBU, Ion, 1979, *Poezii*, Antologie, prefață, tabel cronologic și bibliografie de George Gibescu, Editura Albatros, București.

BLAGA, Lucian, 1982, *Poezii*, Ediție de Ion Nistor, Editura Cartea Românească, București.

BLAGA, Lucian, 1988, *Trilogia cosmologică*, Ediție îngrijită de Dorli Blaga, Studiu introductiv de Al. Tănase, Editura Minerva, București.

BLAGA, Lucian, 1994 a, *Geneza metaforei și sensul culturii*, Editura Humanitas, București.

BLAGA, Lucian, 1994 b, *Orizont și stil*, Editura Humanitas, București.

BLAGA, Lucian, 1994 c, *Spațiul mioritic*, Editura Humanitas, București.

BUCIU, Marian Victor, 2016, *Basarab Nicolescu: revoluția transdisciplinară*, Editura Junimea, Iași.

- BURGOS, Jean, 1988, *Pentru o poetică a imaginarului*, Traducere de Gabriela Duda și Micaela Gulea, Prefață de Gabriela Duda, Editura Univers, București.
- CĂLINESCU, G., 1986, *Viața lui Mihai Eminescu*, Editura Minerva, București.
- CODREANU, Theodor, 2005, *Transmodernismul*, Editura Junimea, Iași.
- CRĂCIUNESCU, Pompiliu, 2018, *Eminescu. Paradisul infernal și transcosmologia*, Ediția a doua, revăzută, Prefață de Basarab Nicolescu, Editura Junimea, Iași.
- DERRIDA, J., 2008, *Despre gramatologie*, Traducere, comentarii și note de Bogdan Ghiu, Editura TACT, Cluj-Napoca.
- EMINESCU, M., 1982 a, *Poezii I*, Ediție critică de D. Murărașu, Editura Minerva, București.
- EMINESCU, M., 1982 b, *Poezii III*, Ediție critică de D. Murărașu, Editura Minerva, București.
- EMINESCU, M., 1982 c, *Poezii II*, Ediție critică de D. Murărașu, Editura Minerva, București.
- FROBENIUS, Leo, 1985, *Paideuma. Schiță a unei filosofii a culturii*, Traducere de Ion Roman, Prefață de Ion Frunzetti, Editura Meridiane, București.
- FRUNZETTI, Ion, 1985, „«Paideuma», esență și manifestare, la Frobenius” (prefață), în Leo Frobenius, *Paideuma. Schiță a unei filosofii a culturii*, Traducere de Ion Roman, Editura Meridiane, București, pp. 5-23.
- GREIMAS, A. J., 1975, „Jocul constrângerilor semiotice”, în *Despre sens. Eseuri semiotice*, traducere și prefață de Maria Carpov, Editura Univers, București, pp. 150-169.
- HEISENBERG, Werner, 1977 a, „Imaginea naturii în fizica contemporană” în *Pași peste granițe*, Culegere de discursuri și articole, Studiu introductiv și traducere de Ilie Pârvu, Editura Politică, București pp. 106-126.
- HEISENBERG, Werner, 1977 b, „Semnificația frumosului în științele exacte ale naturii”, în *Pași peste granițe*, Culegere de discursuri și articole, Studiu introductiv și traducere de Ilie Pârvu, Editura Politică, București, pp. 295-313.
- HEISENBERG, Werner, 1977 c, „Transformări ale structurilor de gândire în progresul științei”, în *Pași peste granițe*, Culegere de discursuri și articole, Studiu introductiv și traducere de Ilie Pârvu, Editura Politică, București, pp. 282-294.
- HEISENBERG, Werner, 1977 d, „Descoperirea lui Planck și problemele filozofice fundamentale ale teoriei atomului”, în *Pași peste granițe*, Culegere de discursuri și articole, Studiu introductiv și traducere de Ilie Pârvu, Editura Politică, București, pp. 13-36.

- HEISENBERG, Werner, 2008, *Partea și întregul: discuții în jurul fizicii atomice*, Traducere din germană de Maria Țițeica, Postfață de Mircea Flonta, Editura Humanitas, București.
- LUPASCO, Stéphane, 1982, *Logica dinamică a contradictoriului*, Cuvânt înainte de Constantin Noica, Selecție, traducere din limba franceză și postfață de Vasile Sporici, Control științific și note de Gheorghe Enescu, Editura Politică, București.
- LUPAȘCU, Ștefan, 1999, *Omul și cele trei etici ale sale*, în colaborare cu Solange de Mailly-Nesle și Basarab Nicolescu, Traducere, note și postfață de Vasile Sporici, Editura Fundației „Ștefan Lupașcu”, Iași.
- LUPAȘCU, Ștefan, 2000, *Principiul antagonismului și logica energiei*, Traducere, note și postfață de Vasile Sporici, Editura Fundației „Ștefan Lupașcu”, Iași.
- MARCUS, Solomon, 1986, *Artă și Știință*, Editura Eminescu, București.
- MARCUS, Solomon, 1989, *Invenție și descoperire*, Editura Cartea Românească, București.
- MARTIN, Mircea, 2017, *Geometrie și finețe*, Ediția a III-a, revizuită și augmentată, Editura Tracus Arte, București.
- MERLEAU-PONTY, Jacques, 1978, *Cosmologia secolului XX. Studiu epistemologic și istoric al teoriilor cosmologice contemporane*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.
- MIHĂILĂ, Silviu, 2013, *Ioana Em. Petrescu, citindu-l pe Eminescu. Note, arhive, documente*, Prefață de Ioana Bot, Editura Eikon, Cluj-Napoca.
- MUNTEANU, Cornel, 2012, *Eminescu. Polimorfismul operei*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- NEGOIȚESCU, Ion, 1980, *Poezia lui Eminescu*, Ediția a III-a, Editura Junimea, Colecția Eminesciana, Iași.
- NICOLESCU, Basarab, 1968, *Ion Barbu. Cosmologia „Jocului secund”*, Editura pentru Literatură, București.
- NICOLESCU, Basarab, 2007 a, *Transdisciplinaritatea. Manifest*, Traducere din limba franceză de Horia Mihail Vasilescu, Editura Junimea, Iași.
- NICOLESCU, Basarab 2007 b, *Noi, particula și lumea*, Lucrare premiată de Academia Franceză, Traducere din limba franceză de Vasile Sporici, Editura Junimea, Iași.
- NICOLESCU, Basarab, 2007 c, *Teoreme poetice*, Traducere din limba franceză de L. M. Arcade, Prefață de Michel Camus, Editura Junimea, Iași.

- NICOLESCU, Basarab, 2018, „Îl merităm oare pe Eminescu?” (prefață), în Pompiliu Crăciunescu, *Eminescu. Paradisul infernal și transcosmologia*, Ediția a doua, revăzută, Editura Junimea, Iași, pp. 11-14.
- NOICA, Constantin, 1982, „Cuvînt înainte”, în Stéphan Lupasco, *Logica dinamică a contradictoriului*, Selecție, traducere din limba franceză și postfață de Vasile Sporic, Control științific și note de Gheorghe Enescu, Editura Politică, București, pp. 5-15.
- PÂRVU, Ilie, 1977, „Studiu introductiv”, în Werner Heisenberg, *Pași peste granițe*, Culegere de discursuri și articole, Editura Politică, București, pp. V-XXXVI.
- PETRESCU, Camil, 1974, „Procesul de creație al operelor proprii”, în Mitul «faurului aburit». *Excurs în atelierul prozatorilor români moderni*, Comentariu grafic de Benedict Gănescu, Editura Albatros, București, pp. 47-65.
- PETRESCU, Cezar, 1974, „Creator, creație și... creaturi”, în Mitul «faurului aburit». *Excurs în atelierul prozatorilor români moderni*, Comentariu grafic de Benedict Gănescu, Editura Albatros, București, pp. 99-117.
- PETRESCU, Liviu, 1998, *Poetica postmodernismului*, Ediția a II-a, Editura Paralela 45, Pitești.
- POPOVICI, D., 1969, *Poezia lui Mihai Eminescu*, Prefață de Ioana Petrescu, Editura tineretului, București.
- POPOVICI, D., 1972, *Studii literare I: Literatura română în Epoca „Luminilor”*, Ediție îngrijită și note de I. Em. Petrescu, Postfață la ediție de Aurel Martin, Editura Dacia, Cluj.
- POPOVICI, D., 1989, *Studii literare VI. Eminescu în critica și istoria literară română*, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Ioana Em. Petrescu, Editura Dacia, Cluj-Napoca.
- POULET, G., 1979, „Gaston Bachelard”, în *Conștiința critică*, Editura Univers, București, pp. 186-225.
- REBREANU, Liviu, 1974, „Cum am scris «Răscoala»”, în Mitul «faurului aburit». *Excurs în atelierul prozatorilor români moderni*, Comentariu grafic de Benedict Gănescu, Editura Albatros, București, pp. 23-37.
- RICHARDS, I. A., 1974, *Principii ale criticii literare*, Traducere în românește de Florica Alexandrescu, Cuvînt înainte de Anca Roșu, Editura Univers, București.
- ROȘCA, D. D., 1934, *Existența tragică*, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, București.

- SPENGLER, Oswald, 1996, *Declinul occidentului. Schiță de morfologie a istoriei*, vol. 1, Traducere de Ioan Lascu, Editura Beladi, Craiova.
- STAROBINSKI, Jean, 2014, *Gesturile fondatoare ale criticii*, Traducere și prefață de Angela Martin, Cuvânt înainte de Mircea Martin, Editura Art, București.
- TEODOREANU, Ionel, 1974, „Cum am scris Medelenii”, în *Mitul «faurului aburit». Excurs în atelierul prozatorilor români moderni*, Comentariu grafic de Benedict Gănescu, Editura Albatros, București, pp. 73-91.
- TEUTIȘAN, Călin, 2021, *Scenarii ale criticii: protagoniști, metode, interpretări*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca.
- VIANU, Tudor, 1970, *Introducere în opera lui Ion Barbu*, Editura Minerva, București.
- ZAMFIR, Mihai, 2017, „Lucian Blaga. Muzica sferelor”, în *Scurtă istorie: panorama alternativă a literaturii române*, vol. 2, Editura Polirom, București, pp. 85-112.